
Laura Bellini
Шепіт під тягарем шовку
Не кожну напругу можна приховати за завісою

Шепіт під тягарем шовку

Не кожну напругу можна приховати за завісою

Laura Bellini

ROMANS

ISBN: 9788384902509

ALL-IN Rafał Płonkowski

ЗМІСТ

INTRO 4
Розділ 1 - Межа міцності 12
Розділ 2 - Умови близькості 22
Розділ 3 - Те, чого не видно 34
Розділ 4 - Між словами 45
Розділ 5 - Право відмовити 56
Розділ 6 - Безпечна відстань 66
Розділ 7 - По той бік мовчання 79
Розділ 8 - Місце для двох 91
Розділ 9 - Тягар довіри 104
Розділ 10 - За межею обережності 115
Розділ 11 - Те, що залишається вранці 127
Розділ 12 - Ціна замовчування 139
Розділ 13 - Усе, чим не можна пожертвувати 153
Розділ 14 - Правда між нами 164
Розділ 15 - Правда має свою ціну 175
Розділ 16 - Відстань, яка нам потрібна 188
Розділ 17 - Власні рішення 198
Розділ 18 - Рішення, яке дорого коштує 208
Розділ 19 - Те, що насправді вдалося врятувати 218
Розділ 20 - Під тягарем світла 229

INTRO

Шовк не повинен видавати звуку, схожого на тріск сухого листка. І все ж саме такий звук я почула, коли підняла нижній край сукні дев'ятнадцятого століття й дозволила світлу ковзнути по її підкладці. Він був ледь чутним, радше відчутним кінчиками пальців, ніж вухом, але цього вистачило, щоб я завмерла.

Якусь мить я дивилася на темно-зелену тканину, чий блиск за понад сто років зберіг частку колишньої розкоші. Потім обережно опустила матеріал на підготовлену опору. Я більше не торкалася його, доки не перевірила показники гігрометра.

Сорок один відсоток.

Замало.

У приміщенні, яке готували до виставки історичних костюмів родин лодзьких фабрикантів, вологість мала бути трохи вищою, а головне — стабільною. Тим часом від ранку вона знизилася на сім відсоткових пунктів. Система кондиціонування працювала з рівномірним гудінням, наче нічого особливого не відбувалося.

— Ще раз, — пробурмотіла я собі під ніс.

Мій голос відбився від високої стелі колишнього фабричного залу. Крізь величезні вікна проникало листопадове світло, холодне й безжальне до будь-якого пошкодження. На іншому кінці приміщення двоє техніків установлювали вітрину, металева рама якої мала надати всій експозиції сучасної елегантності. Мене не цікавила її елегантність. Мене цікавило, чи справді ущільнювачі відповідали параметрам, зазначеним у специфікації.

Дев'ять місяців я працювала над проєктом, який мав відкрити мені шлях до власної реставраційної майстерні. Не до чергової посади в установі, де рішення ухвалювали на нарадах люди, нездатні відрізнити атлас від тафти. До власної майстерні. З клієнтами, яких я обиратиму сама, і відповідальністю, яку мені не доведеться ділити з людьми, більше зацікавленими датою пресконференції, ніж станом історичної пам'ятки.

Мені було тридцять чотири роки, я мала заощадження, яких вистачило б на вісім місяців роботи, і підписаний попередній договір оренди невеликого приміщення на вулиці Всходній. Бракувало лише остаточної рекомендації після завершення цієї виставки.

У кишені робочого халата завібрував телефон.

Повідомлення від Гані, моєї подруги й майбутньої партнерки, містило фотографію порожнього приміщення з великим вікном.

Власник погодився почекати до кінця місяця. Потім здасть приміщення комусь іншому. Тільки не закохайся в якусь музейну проблему.

Я всміхнулася, попри напруження.

Ганя знала мене достатньо давно, щоб розуміти: небезпека стосувалася не чоловіків. Вона стосувалася предметів, які ніхто не хотів рятувати, тому що їхній порятунок вимагав грошей, терпіння або визнання власної помилки.

Я сховала телефон і повернулася до сукні.

На перший погляд вона була вражаючою. Темно-зелений шовк, аплікації ручної роботи й делікатні шви, що утворювали візерунок із гілочок. Колись це вбрання належало Гелені Верніцькій, дружині одного з лодзьких

промисловців. Згідно зі збереженими документами, вона вдягала його на прийом у 1896 році.

Проте не сукня привертала мою увагу.

Позаду неї, на окремому каркасі, висіла завіса з того самого будинку. Важка, кольору старого золота, прикрашена стриманою вишивкою. Вона була центральним елементом запланованої експозиції, символом приватного світу, прихованого від поглядів фабричної Лодзі.

І саме вона викликала в мене занепокоєння.

Напередодні я помітила незначне розшарування волокон біля верхнього кріплення. Сьогодні пошкодження здавалося більшим. Не настільки, щоб його побачив випадковий відвідувач, але достатньо, щоб я не могла зі спокійною совістю підписати акт допуску експоната до виставки.

Я підійшла до каркаса й попросила техніка вимкнути потік повітря над робочою ділянкою.

— Знову щось не так? — запитав він.

— Поки що не знаю. Саме тому хочу, щоб ми перестали поводитися так, ніби все гаразд.

Чоловік зітхнув, але потягнувся до рації.

Перш ніж я встигла відсунути захисне покриття, за спиною почулися кроки. Упевнені, розмірені, без поспіху, який протягом останнього тижня передався майже всім працівникам музею.

— Пані Тетяно?

Я обернулася.

Чоловік, який стояв за кілька кроків від мене, був одягнений у графітовий костюм без краватки й білу сорочку з розстебнутим верхнім ґудзиком. Він був високим, але увагу привертала радше його постава, ніж зріст. Він не озирався залою в пошуках когось важливішого. Дивився на мене так, ніби розмова, яку збирався розпочати, справді потребувала саме моєї присутності.

— Залежить від того, хто запитує, — відповіла я.

Кутик його рота ледь помітно сіпнувся.

— Леопольд Рись. Куратор, відповідальний за виставку.

Прізвище було мені знайоме з листування. Саме воно стояло під повідомленнями про чергові терміни, затвердження вітрин і запрошення на відкриття виставки. Однак особисто ми ніколи не зустрічалися. У моїй уяві Леопольд Рись був чоловіком за шістдесят, який носив твідовий піджак і ставився до виставкового календаря як до документа конституційної ваги.

Натомість переді мною стояв чоловік, якому, на мою думку, ще не виповнилося сорока. Він мав темне волосся з першими сріблястими пасмами біля скронь і погляд людини, звиклої помічати деталі. Він не справляв враження того, хто легко відмовляється від власної думки.

— У такому разі добре, що ви прийшли, — сказала я. — Нам потрібно поговорити про завісу Верніцьких.

— Саме тому я тут.

Я придивилася до нього уважніше.

— Ви знаєте про пошкодження?

На коротку мить його обличчя залишилося нерухомим.

— Я знаю, що ви висловили застереження.

— Я повідомила про зміну стану збереження тканини. Застереження можна мати щодо кольору стін.

Він не образився. Натомість підійшов ближче до каркаса, зупинившись точно перед позначеною лінією безпеки. Я мимоволі це помітила. Більшість людей переступали її, навіть не замислюючись, особливо коли хотіли продемонструвати, наскільки сильно цікавляться історичними пам'ятками.

— Можна подивитися? — запитав він.

Я простягнула йому підготовлені фотографії, зроблені за бокового освітлення. Він довго їх розглядав, переводячи погляд із фотографії на оригінал. І не вдавав, ніби розуміє більше, ніж насправді.

— Що означає ця світліша лінія? — нарешті запитав він.

— Ослаблення ниток основи. Поки що локальне. Проблема в тому, що вага завіси створює навантаження саме на цю ділянку.

— Ми можемо змінити кріплення?

— Можливо. Але спершу я маю з'ясувати, чи витримають волокна будь-яке додаткове навантаження.

Він повільно випростався.

— Відкриття заплановане через одинадцять днів.

— Знаю. Я бачила календар.

— Керівництво вже запросило гостей, партнерів і представників медіа.

— Шовк не читає запрошень, пане Рисю.

Цього разу він усміхнувся по-справжньому. Коротко, майже всупереч власній волі. Мене здивувало, наскільки сильно це змінило його обличчя. Суворість поступилася чомусь теплішому, небезпечно людяному.

— Леопольд, — поправив він мене. — Раз уже ми говоримо про речі, які не підкоряються графікам.

— Тетяна.

Я не простягнула руки. На мені були рукавички, а між нами знаходився експонат, вартість якого перевищувала всі мої заробітки за попередні роки. І все ж на мить мені здалося, що відсутність цього звичайного жесту зробила наше знайомство більш особистим.

Леопольд поглянув на завісу.

— Мені потрібна ваша оцінка можливості убезпечити експонат. Письмова.

— Ви її отримаєте, коли я завершу дослідження.

— А якщо я скажу, що вона потрібна мені завтра?

— Я скажу, що час не починає рухатися швидше лише тому, що хтось висловлює побажання.

Якусь мить ми мовчали. На задньому плані озвалася рація техніка, а десь за стіною хтось пересував металеві конструкції по підлозі.

Леопольд міг завершити розмову офіційним розпорядженням. Міг нагадати мені про договір, бюджет або наслідки затримки. Натомість він уважно придивився до подвійного шва біля краю завіси.

— Цю частину колись ремонтували, — зауважив він.

Я кивнула, здивована точністю його спостереження.

— Імовірно, у тридцятих роках. І саме там починається проблема.

— Тоді покажіть мені, чого я ще не бачу.

Я не очікувала цих слів. Особливо вимовлених так спокійно, без зверхності й без спроби продемонструвати власну перевагу.

Я відступила, звільняючи йому місце біля робочої ділянки. Відчула тонкий аромат його одеколону, теплий, із деревними нотами, зовсім недоречний у цій холодній залі. Він не наблизився більше, ніж було потрібно для огляду фотографій. Ця стриманість зацікавила мене сильніше, ніж будь-який сміливий жест.

Я показала йому місце пошкодження.

— Якщо ми відкриємо виставку без належного захисту, можемо втратити фрагмент, який уже неможливо буде відновити.

Леопольд довго не відповідав.

— А якщо ми не відкриємо виставку, — нарешті промовив він, — можемо втратити те, над чим працювали останні три роки.

Це не прозвучало як погроза. Радше як визнання того, що між нами стояла проблема значно більша, ніж одна завіса.

Я подивилася на нього. Він і далі дивився на тканину, але коли повернув голову, наші погляди зустрілися зблизька.

— Чим ви готові пожертвувати, щоб дотриматися терміну? — тихо запитала я.

У його очах з'явилося щось, чому я поки не могла дати назви.

— Я волів би спершу знати, чим ви не дозволите мені пожертвувати.

Замість відповіді я знову поглянула на шовк. Упродовж усього професійного життя я довіряла предметам більше, ніж людям. Пошкоджена тканина не вдавала, що вона ціла, якщо знати, де шукати. Люди вміли значно ретельніше приховувати місця, у яких починали тріскатися.

І саме тому мене так сильно занепокоїло, що я хотіла дізнатися відповідь на запитання, якого не наважувалася вимовити вголос: чи зможе чоловік, який стоїть поруч зі мною, захистити те, що справді важливе, якщо ціною виявиться втрата того, що для нього самого найдорожче?

Розділ 1 - Межа міцності

Перше, що я зробила після розмови з Леопольдом Рисем, — зачинила двері підготовчої зали. Друге — зняла рукавички й записала час у реставраційному журналі. О шістнадцятій двадцять три я вирішила, що подальшу підготовку золотої завіси до експонування слід призупинити. Жодне рішення куратора, директора чи спонсора не могло змінити властивостей шовкових волокон. Але воно могло визначити, чи хтось їх знищить.

Я розклала фотографії на столі й збільшила останню серію знімків. Розшарування біля кріплення проходило навскіс, уздовж ослаблених ниток основи. Давній ремонт, виконаний темнішою пряжею, виявився не таким невинним, як здавалося під час попередніх оглядів. Він утримував одну ділянку матеріалу міцніше за інші, через що вага завіси розподілялася нерівномірно.

Я саме порівнювала знімки з документацією місячної давнини, коли хтось постукав.

— Відчинено, — сказала я, не відриваючи погляду від монітора.

Леопольд увійшов із двома паперовими папками. Піджак він перекинув через передпліччя, а рукави сорочки закотив. Він виглядав менш офіційно, ніж під час нашої першої розмови, проте в його рухах і далі відчувалася рішучість.

— Я приніс документацію попереднього монтажу й історію реставраційних робіт, — повідомив він.

— Вони мали бути в архіві проєкту.

— Вони там є. Просто не всі документи оцифрували.

Він поклав папки на вільну частину столу, старанно оминаючи мої інструменти. Я оцінила цю обережність, хоча й не збиралася йому про це говорити.

— Наскільки все погано? — запитав він.

Я повернула до нього монітор.

— Гірше, ніж я думала вранці. Ремонт, виконаний кілька десятиліть тому, створив точку напруження. За нинішнього способу підвішування експонат може зазнати подальших пошкоджень.

— Може зазнати чи обов'язково зазнає?

— Я не можу цього передбачити. І саме тому ми не маємо права перевіряти це на оригіналі.

Він присунув стілець, але перш ніж сісти, запитав, чи не заважатиме. Я кивнула. Протягом наступних п'ятнадцяти хвилин ми аналізували фотографії, старі креслення й опис конструкції кріплення. Він ставив конкретні запитання, не намагаючись довести, що розуміється на реставрації. Коли чогось не розумів, просив пояснити.

Це було до дратівливості привабливо.

Не його обличчя, хоча було б важко вдавати, що я його не помітила. Не елегантна сорочка й не спокійний голос. Найбільше мені подобалося його вміння слухати, не перебиваючи.

Проблема виникла лише тоді, коли ми перейшли до рішень.

— Ми можемо пересунути вітрину й використати додаткову конструкцію для зменшення навантаження, — сказав він. — Завтра техніки матимуть чотири вільні години перед монтажем наступної частини експозиції.

— Ми ще не знаємо, чи буде безпечним саме переміщення завіси.

— А якщо виготовимо конструкцію, не переміщуючи експонат?

— Спершу я маю перевірити стан усього верхнього краю. Це означає, що тканину доведеться розкласти горизонтально, забезпечивши повну підтримку.

Леопольд закрив папку.

— Скільки часу тобі потрібно?

— На діагностику? Два дні. На підготовку безпечного рішення, можливо, ще п'ять. І я не обіцяю, що після цього дозволю виставляти завісу.

— До відкриття одинадцять днів.

— Десять, якщо рахувати від завтра.

— Я знаю, Тетяно.

Те, як він вимовив моє ім'я, було спокійним, майже м'яким. Це зовсім не відповідало напруженню, яке почало наростати між нами.

— Тоді ти маєш розуміти, що я не дам тобі гарантії, якої не маю.

— Я не прошу гарантій. Я прошу план.

Я відкинулася на спинку стільця.

— Мій план передбачав завершення документації завтра, передачу звіту в п'ятницю й закінчення робіт над експонатами, стан яких стабільний. Якщо ми збираємося рятувати цю завісу, весь графік доведеться змінити.

— Що ти готова перенести?

Я подумала про договір оренди, Ганю й нашу майбутню майстерню. Кожен додатковий день,

проведений тут, означав день, якого я не могла присвятити пошуку власних клієнтів. Я мала право розраховувати на оплату додаткової роботи, але гроші були не єдиною проблемою.

— Це неправильне запитання, — відповіла я. — Спершу з'ясуймо, що готовий змінити музей.

Леопольд уважно подивився на мене.

— Обсяг робіт. Розподіл техніків. Бюджет на матеріали. Ми також можемо відмовитися від частини оформлення експозиції.

— А дата відкриття?

Він мовчав трохи задовго.

— Поки що я хотів би її зберегти.

Він не підвищив голосу. Не намагався мене залякати. І все ж у його відповіді я почула межу, яку він не збирався переступати.

— Тоді ми можемо не дійти згоди.

Якусь мить він дивився на мене без слів. Потім підвівся й підійшов до вікна. На подвір'ї колишньої фабрики вже засвітилися перші ліхтарі. Їхнє світло відбивалося від мокрої цегли, надаючи будівлі вигляду місця, застиглого між минулим і сучасністю.

— Ця виставка не просто світський захід, — сказав він. — Три роки тому ми починали з кількох десятків експонатів та ідеї, яку ніхто не сприймав серйозно. Сьогодні маємо понад сто експонатів, предмети, позичені з приватних колекцій, і зацікавленість родин, які десятиліттями не хотіли надавати свої пам'ятні речі для показу.

— Я розумію її значення.

— Не впевнений, що ти розумієш усі наслідки перенесення дати.

Я відчула укол роздратування.

— А я не впевнена, що ти розумієш наслідки експонування крихкого предмета без належного захисту.

Він обернувся.

— Саме тому я тут.

У його голосі вже не було службової ввічливості. Вперше я почула втому, якої раніше не помічала.

— Я не хочу знищити цю завісу, Тетяно.

— Я тобі вірю.

— Але?

— Але добрі наміри не зміцнюють волокон.

На мить він виглядав так, ніби збирався відповісти чимось різким. Натомість коротко засміявся.

— Ти завжди така безжальна?

— Лише з людьми, які намагаються домовлятися з матеріалами, старшими за власних дідусів і бабусь.

— Тобто в мене ще є шанс на поблажливіше ставлення?

Я не очікувала цього запитання. А ще менше — власної реакції.

— Це залежить від твоєї поведінки.

Усмішка повільно з'явилася на його обличчі, без жодного тріумфу. Леопольд поклав долоню на спинку стільця, а я раптом усвідомила, що наша розмова вже не стосується виключно завіси.

Це тривало недовго. З коридору долинув різкий гуркіт, а за ним голос техніка.

— Пане кураторе! У нас проблема з рамою!

Ми вийшли майже одночасно.

Біля центрального робочого місця двоє працівників намагалися стабілізувати металевий елемент конструкції. Одне з кріплень вислизнуло з напрямної. Сама рама не торкнулася історичного предмета, але її нижня частина опустилася небезпечно близько до захисного покриття завіси.

— Будь ласка, нічого не піднімайте, — твердо сказала я.

Леопольд негайно повторив наказ працівникам. Він не намагався перебрати на себе ухвалення моїх рішень. Зайнявся забезпеченням безпеки простору, поки я перевіряла, чи не торкнулася конструкція тканини.

Метал не зачепив верхнього краю завіси. Однак я помітила інше: незначне зміщення ваги призвело до розтягнення ділянки старого шва.

— Ми маємо зняти навантаження, — сказала я.

— Зараз?

— Зараз.

Підготовка безпечної опори зайняла майже годину. Я наказала технікам установити широкий стіл під конструкцією й розкласти на ньому нейтральні захисні матеріали. За допомогою двох людей ми поступово переносили вагу завіси на опору, доки тканина не перестала вільно висіти.

Леопольд виконував саме ті дії, про які я його просила. Коли сказала притримати край опори, він зробив це без

коментарів. Коли наказала відійти, він відійшов. У певний момент наші долоні опинилися по різні боки шовку, розділені тонким шаром захисного нетканого матеріалу.

— Ще два сантиметри, — сказала я.

— У твій бік?

— Так. Повільно.

Він подивився на мене поверх тканини.

— Я тобі довіряю.

Я не відповіла. Мусила зосередитися на завданні, але ці два слова залишилися десь під поверхнею моїх думок.

Коли остання ділянка завіси опинилася на опорі, я дозволила собі перевести подих. Під час операції пошкодження не збільшилося. Ми зробили все можливе, щоб обмежити подальше напруження тканини.

Після того як робоче місце було захищене, техніки вийшли. Я залишилася біля столу, доповнюючи документацію. Леопольд приніс із сусіднього приміщення дві склянки води.

— Я не знаю, чи ти п'єш каву, — сказав він. — Вирішив, що вода буде менш суперечливим вибором.

Я взяла склянку.

— Гарне рішення.

— Перше за сьогодні?

— Не будемо перебільшувати з оцінкою.

Він сів навпроти мене. Деякий час ми пили мовчки, розглядаючи важку тканину, розкладену на столі. Зблизька її золотавий колір мав безліч відтінків, від світлого меду до майже коричневих заглиблень вишивки.

— Чому саме тканини? — запитав він.

Це запитання прозвучало інакше за попередні. Воно не стосувалося графіка чи безпеки. Воно стосувалося мене.

— Бо вони здатні зберігати сліди людей, які вже не можуть розповісти власну історію, — відповіла я. — Спосіб ремонту, складка, пляма. Іноді один стібок розповідає більше, ніж цілий архів.

— Звучить так, ніби ти більше довіряєш предметам, ніж людям.

Я подивилася на нього.

— Часто маю для цього підстави.

Він не став розпитувати про подробиці. Натомість обережно повернув склянку в руках.

— Мій батько збирав старі фотографії Лодзі. Не тому, що вони були цінними. Він хотів знати, як виглядали місця до того, як хтось вирішив, що їх варто змінити. Коли я був дитиною, він брав мене на прогулянки й показував будівлі, яких уже не існувало.

— Ти став куратором завдяки батькові?

— Зокрема. Мабуть, я хотів, щоб хоча б частина речей не зникала безслідно.

Вперше я побачила в ньому щось більше, ніж чоловіка, відповідального за виставку. Ця потреба зберігати минуле була мені тривожно близькою. Ми відрізнялися способами дій, але, можливо, джерело наших прагнень було схожим.

Телефон Леопольда завібрував на столі. На екрані висвітилося ім'я директорки. Він поглянув на нього, а потім перевернув пристрій екраном донизу.

— Не відповіси? — запитала я.

— Передзвоню за кілька хвилин.

— Це може стосуватися виставки.

— Майже напевно стосується.

— Тоді чому?

Він подивився на мене зі своєю спокійною, важкою для розгадування усмішкою.

— Зараз я розмовляю з людиною, яка має для цієї виставки більше значення, ніж чергова розмова про запрошення.

Я не знала, що відповісти. Його слова могли бути звичайним визнанням моєї роботи. Але могли означати й щось, чого я поки не хотіла називати.

Я відставила склянку й відкрила блокнот.

— Завтра о восьмій я починаю детальні дослідження. Мені потрібні двоє помічників, доступ до документації й можливість призупинити подальші монтажні роботи в цій частині зали.

— Ти отримаєш усе.

— Це ще не згода на дату відкриття.

— Я знаю.

Я закрила блокнот.

— І я не збираюся нічого підписувати під тиском.

Леопольд підвівся, але не одразу рушив до виходу.

— Я не прошу тебе про це, Тетяно. Я прошу дати нам шанс знайти рішення.

Я уважно подивилася на нього. У його обличчі були втома, впертість і ще щось, чого я не могла відокремити від власної цікавості.

— Один шанс, — сказала я. — На моїх умовах безпеки.

Він кивнув.

— Домовилися.

Коли він вийшов, я залишилася сама біля столу. Завіса лежала нерухомо, звільнена від ваги, яка роками повільно руйнувала її структуру.

Я подумала, що люди іноді бувають схожими. Вони настільки звикають до напруження, що перестають помічати, коли воно починає їх послаблювати.

Я ще не знала, скільки напруження здатен витримати Леопольд Рись.

Знала лише, що наступного ранку ми знову працюватимемо поруч.

І що всупереч здоровому глузду я чекала на цю зустріч.

Розділ 2 - Умови близькості

Наступного дня я прийшла до музею за двадцять хвилин до восьмої. Узимку Лодзь могла виглядати так, ніби хтось вимкнув усі її кольори. Мокра бруківка, сірі фасади й небо, що низько нависало над дахами, створювали краєвид, у якому навіть червона цегла колишніх фабрик здавалася приглушеною.

Я любила цю пору. Місто ще не встигло прискоритися, а я могла на мить удавати, що день належить виключно мені.

Біля входу вже чекала доставка реставраційних матеріалів. Дві картонні коробки, рулон нейтрального нетканого полотна й упаковка спеціальних підкладок лежали на транспортному візку. Поруч стояв Леопольд із телефоном біля вуха.

Він не відразу мене помітив.

— Я не можу обіцяти, що завіса буде готова, — спокійно говорив він. — Можу обіцяти, що ми проведемо повну діагностику й представимо можливі варіанти.

Він замовк, слухаючи відповідь.

— Я розумію терміни. І так само розумію відповідальність за експонат.

Він завершив розмову й лише тоді побачив мене.

— Доброго ранку.

— Бачу, ти починаєш ранок із дипломатії.

— Зі спроби зберегти спокій.

— Успішної?

— Поки не знаю. Лише восьма година.

Він відчинив переді мною двері, але не намагався забрати сумку з інструментами. Ця дрібниця викликала в мені більше симпатії, ніж мала б. Я звикла до чоловіків, які вважали, що допомога означає діяти, не запитуючи. Леопольд, очевидно, розумів різницю.

У майстерні чекали двоє людей, призначених для роботи над проєктом: Марта, молода реставраторка, яка працювала в музеї, і Павел, технік, що спеціалізувався на виставкових конструкціях. Обоє знали свої завдання. Леопольд підготував робоче місце відповідно до мого списку, а додатково забезпечив другий комплект освітлення й можливість користуватися невеликим приміщенням для документації.

Я не могла дорікнути йому браком організованості.

— Перш ніж почнемо, — сказала я, коли всі зайняли свої місця, — встановимо правила. Ніхто не переміщує тканину без мого розпорядження. Кожну зміну положення документуємо. Якщо побачимо нове пошкодження, припиняємо роботу.

Павел кивнув. Марта відкрила блокнот.

Леопольд стояв біля дверей і уважно слухав.

— Це стосується й куратора, — додала я.

— Особливо куратора, — без вагань відповів він.

Марта приховала усмішку.

Протягом наступних трьох годин ми працювали над оцінкою стану завіси. Фотографії за бокового освітлення виявили ділянки, яких я раніше не помітила. Кілька ниток основи були ослаблені на довжині понад десять сантиметрів, а давній ремонт спричинив місцеве ущільнення матеріалу.

Це не була катастрофа. Це було щось складніше: предмет, який і далі виглядав прекрасним, хоча його стан вимагав обережності.

Близько одинадцятої Леопольд з'явився з кавою для всієї команди. Він поставив чашки на окремий столик, подалі від історичного експоната, і запитав, чи можемо ми поговорити після завершення дослідження.

— Про графік? — запитала я.

— Про графік і межі нашої співпраці.

— Звучить як переговори.

— Бо це вони і є.

Я не мала причин відмовлятися. Чіткі домовленості були потрібні мені не менше, ніж йому. Проте я не збиралася дозволяти, щоб розмова відбувалася в присутності всієї команди, де ділові аргументи легко могли перетворитися на демонстрацію позицій.

Ми зустрілися через годину в невеликій конференц-залі. Леопольд приніс роздрукований план виставки, а я — власний список умов. Ми розклали документи по різні боки столу, наче двоє людей, які готувалися підписати перемир'я.

— Почнімо з того, що вже знаємо, — сказав він.

— Завісу не можна повертати на нинішнє кріплення.

— Згоден.

— Нам потрібна конструкція, яка розподілить вагу на більшій площі.

— Павел може підготувати проєкт до завтра.